

Najiýe hanym

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Zenan şahsyýetler
написано kitapcy | 23 января, 2025

Najiýe hanym NAJIÝE HANYM

Professor **Wijaý Praşad**.

Hindistanly žurnalyst, taryhçy, alym...

"Arap bahary", "Liwiýa gyşy", "Goňras milletler" ýaly kitaplary türk diline geçirildi.

Bolşewik rewolýusiýasynyň döreden täsirini öwrenýän **«Üçünji dünýäniň depesindäki Gyzyl Ýıldız»** kitabyny okanymda bir täsin täzeligiň üstünden bardym... Kitapda bir fotosurat bardy:

1920-nji ýyl. Sahnada döwrebap geýnen başy açık ýaş gyz zalda aglabा köpcüligi erkek bolan märekeňiň öñünde çykyş edýärdi.

1-7-nji sentýabrdı geçirilen Gündogar Zähmetkeşleriniň kongresinde çykyş eden bu ýaş zenan Stambuldan gelipdi. Ady Najiýedi. Mugallymdy...

Ol «Bütindünýä imperializmine garşıy Gündogaryň gozgalaňçy halklarynyň arasyndaky göreşi diňe köp dogaýy salamly telegrammalary we minnetdarlyk hatlaryny ugradyp däl-de, real höweslendirmeleri döredip gazanyp bolar» sözünü çelgi edinip,

kongrese gelipdi...

Gurultaýa 234 sany türk delegat gatnaşyardy. Olaryň hemmesi Türkiýeden gelen delegatlar däldi: Sultangaliýew ýaly russiýaly muslimanlar bilen birlikde Enwer Paşadyr Mustapa Suphi ýaly Türkiýeden gaçyp gelenlerem bardy.

Özem: Kazym Karabekiriň rugsady bilen Anadoludan ellä golaý türk delegat kongrese gatnaşdy...

Kongresde 37 halkdan bolan 55-i aýal 1.900 delegat Mustapa Kemalyň liderligindäki anti imperialistik Milli Azat-edijilik göreşini goldamak barada biragyzdan karara geldi...

Stambuldan gelen kommunistka-mugallyma Najiýe hanym barada aýdar bolsak:

Wijayý Praşad

• **PÖWHE FEMINİSTLER**

1919-njy ýyl. Uly urşuň soňky ýyly...

Imperializm dört tarapdan Anadoluny basyp alýardы...

«Soltanahmetdäki» miting münberine çikan zenanlaryň arasynda Najiýe hanymam bardy. Ol Izmir okkupasiýasyna we beýleki okkupasiýalara garşı aýal-gyzlary watan goragyna çagyrdы...

Şol sanda:

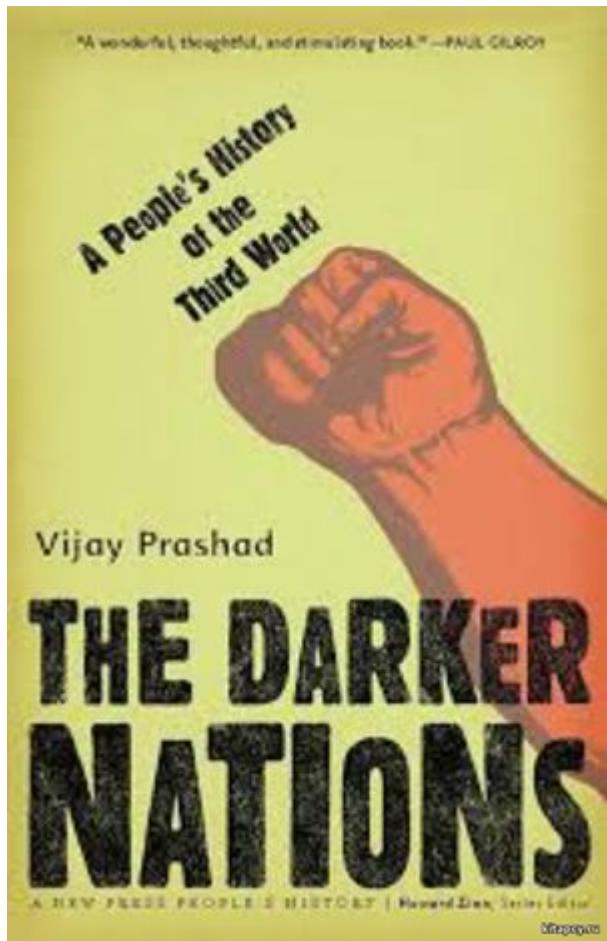
Gündogar halklary bilen ýaranlyk gurup, Anadolodydaky imperializmden halas bolmagyň mümkünigkeitine ynanyп, Bakudaky

Gündogar Zähmetkeşleriniň kongresine gitdi.
Najiýe hanym azerbaýjanly **Şabanowa** we dagystanly **Bulaç** bilen
bile gurultaýyň diwanyna saýlanan üç zenanyň biri boldy...
Najiýe hanym diwana saýlanansoň, gysgajyk minnetdarlyk
çykyşyny etdi. Onuň türkçe çykyşy Şabanowa tarapyndan rus
diline terjime edildi:

«Gündogaryň aýal-gyzlarynyň häzirki başyny başlan hereketi
jemgyýetçilik durmuşynda zenanyň ýerine ejizje ösümligiň ýa-da
näzijek bir närsäniň ýeri ýaly garamakdan hoşal bolýan pöwhe
feministleriň nukdaýnazaryndan seretmeli däldir. Bu herekete
bütindünýä derejesinde häzirki esasy rewolýusion hereketiň
çynlakaý we mejbury netijesi hökmünde garamalydyr...»

Gündogaryň aýal-gyzlary diňe käbirleriniň pikir edişi ýaly
bürenjege bürenmezden köçä çykma hukugyny gazaňmak üçin
göreşenok.

Ýokary ahlak prinsipleri bolan Gündogaryň aýal-gyzlary üçin
bürenjek meselesi iň soňky çözülmeli meseledir. Adamzadyň
ýarsyny düzýän aýal-gyzlar, eger erkekler bilen deň hukuklara
eýe bolmasa, onda adamzat jemgyýetiniň öñe gitmesi, elbetde,
mümkün däl. Gündogar jemgyýetleriniň yzagalaklyk ýagdaýy munuň
jedelsiz subutnamasy bolup durýar...»

• **EMMA GORKAMZOK**

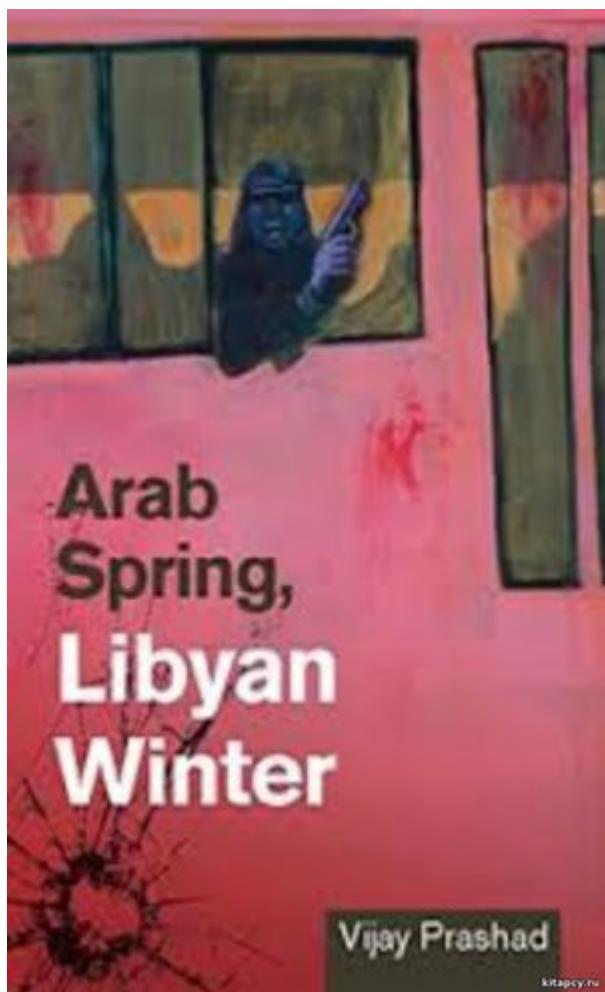
Najiýe hanyň çykyşyny şeýle dowam etdirdi:

«Gündogar zenanlarynyň göreşi agyrdyr, çünki olar erkekleriň diýdimzorlugyna garşy hem söweşmeli bolýar. Siz, gündogarly erkekler, eger geçmişde bolşy ýaly, aýal-gyzlaryň ykbalyna biperwaý garasaňyz, ynanyň, ýurtlarymyz bilen birlikde özüňizi we bizi ýok edersiňiz. Munuň alternatiwasy bolsa, biziňem hak-hukuklarymyzy gazaňmak üçin ezilenler bilen birlikde ölümü göze alyp göreşe girişmegimizdir. Aýal-gyzlaryň iň esasy talaplarynyň üstünde durup geçmek isleýärin.

Eger özüňizi erkinleşdirmek isleýän bolsaňyz, talaplarymyza gulak geriň we biziň bilen bile netijeli hyzmatdaşlyga giriň:

- Ähli hak-hukuklarda doly deňlik;
- Erkekler bilen deň derejede bilim alma mümkünçılığı;
- Köpaýallylygyň galdyrylmagy, maşgala gurmak babatda zenan bilen erkegiň arasyndaky hak-hukuklarda deňlik;
- Aýal-gyzlaryň ähli önümçilik işlerine çäklendirilmezden kabul edilmegi;

– Ähli obalarda, şäherlerde aýal-gyzlaryň hak-hukuklaryny goramak maksady bilen şuralaryň döredilmegi...”

Najiýe hanym sözlerini şeýle tamamlady:

«Häzirem barýan ugry näbelli garaňkylygyň içinde bolmagymyz ahmal. Edil häzirem bizi ýalmap-ýuwutjak girdaplaryň gyrasynda duran bolmagymyz ahmal. Emma gorkamzok. Çünkü biz Günüň doşuny görmek üçin tüm garaňky gjäniň içinden geçmelidigini gowy bilyärис...»

Najiýe hanymyň çykyşy joşgunly el çarpışmalar bilen kesildi. Delegatlar ör turup biragyzdan «Ýaşasyn Gündogaryň aýal-gyzlarynyň azatlygy!» diýip, yzyndanam «Ýaşasyn Şarkyň azat aýal-gyzlary!» diýip seslendiler...

Najiýe hanym ýaly rewolýusioner zenanlaryň kynçylykly görevi yüz ýyl bări arakesmesiz dowam edýär.

Kimdir birileri bolsa XXI asyrda aýal-gyzlara garşıy eden- etdiliğine öñüni almaga gönükdirilen «Stambul sözleşmesini»

başyndan aýlap urmaga çabalanýar....
Ahyrynda üstün çykjak Najiýe hanymlardyr...

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 09.03.2021 ý. Zenan şahsyýetler